

Lokal forskrift om utslipp fra mindre avløpsanlegg for kommunene på Jæren og i sørlige del av Ryfylke (avløpsforskrift for Jæren og Ryfylke)

Vedtatt av kommunestyret i Gjesdal kommune xx.xx.xxxx, kommunestyret i Time kommune xx.xx.xxxx, kommunestyret i Sola kommune xx.xx.xxxx, kommunestyret i Klepp kommune xx.xx.xxxx, kommunestyret i Sandnes kommune den xx.xx.xxxx, kommunestyret i Stavanger kommune xx.xx.xxxx, kommunestyret i Hå kommune xx.xx.xxxx, kommunestyret i Randaberg kommune xx.xx.xxxx, kommunestyret i Kvitsøy kommune xx.xx.xxxx, kommunestyret i Hjelmeland kommune xx.xx.xxxx og kommunestyret i Strand kommune xx.xx.xxxx med hjemmel i "Forskrift om endring av forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften)", fastsatt av Miljøverndepartementet 15. desember 2005.

§§ 1 til og med 19 i denne forskriften har hjemmel i forurensningsforskriften § 12-6, og erstatter kravene i forurensningsforskriften §§ 12-7 til og med 12-13. For øvrig gjelder bestemmelsene i forurensningsforskriften.

Forskriften trer i kraft xx.xx 2021.

Del 1 – Formål, virkeområde, definisjoner

§1 Formål

Denne forskriften setter krav til forvaltningsmessige forhold og tekniske løsninger knyttet til nybygging, vesentlig utvidelse og rehabilitering av mindre avløpsanlegg, slik at hensynet til vannforekomstene og brukerinteressene ivaretas.

§2 Virkeområde

Forskriften gjelder for kommunene Hjelmeland, Strand, Kvitsøy, Randaberg, Stavanger, Sola, Sandnes, Gjesdal, Klepp, Time og Hå.

Forskriften gjelder utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, fritidsbebyggelse, bedrifter og andre virksomheter med utslipp mindre enn 50 pe. For virksomhet som kun slipper ut gråvann, gjelder denne forskriften bare dersom det er innlagt vann.

§3 Definisjoner

Definisjonene i forurensningsforskriftens § 11-3 gjelder for denne forskriften. I tillegg gjelder følgende:

- a) *Innlagt vann*: Vann fra vannverk, brønn, cisterneanlegg eller lignende som gjennom rør eller slange er ført innendørs, samt innvendig cisterneanlegg med samlet volum på mer enn 25 liter. Hageslanger omfattes av uttrykket «rør eller ledning» når den brukes til aktiv oppfylling av innvendig tank. Det samme gjelder om man leder regnvann gjennom takrenne og videre inn i bygningen for passiv oppfylling av innvendig tank.
- b) *Sanitært avløpsvann*: Vann fra toalett, kjøkken, bad, vaskerom eller lignende. Samlebetegnelse for gråvann og svartvann.
- c) *Gråvann*: Avløpsvann fra kjøkken, bad, vaskerom eller lignende, avløpsvann fra toalett er unntatt
- d) *Svartvann*: Avløpsvann fra toalett.
- e) *Separatutslipp*: Utslipp fra et privat avløpsanlegg for ett enkelt fritidsbygg eller boligbygg.
- f) *Personekvivalent, pe*: Den mengde organisk stoff som brytes ned biologisk med et biokjemisk oksygenforbruk målt over fem døgn, BOF₅, på 60 g oksygen per døgn. Avløpsanleggets størrelse i pe beregnes på grunnlag av største ukentlige mengde som

samlet går til overløp, renseanlegg eller utslippspunkt i løpet av året, med unntak av uvanlige forhold som for eksempel skyldes kraftig nedbør.

- g) *BOF₅*: Biokjemisk oksygenforbruk over fem døgn. Mål på innhold av organisk stoff i vann.
- h) *TKB*: Termotolerante koliforme bakterier. Indikator på forekomst av tarmbakterier.
- i) *Resipient*: Vannforekomst som mottar forurensninger fra avløpsanlegg. Resipient for infiltrasjonsanlegg er grunnvann. Resipient for andre typer anlegg er overflatevann (bekk, elv, sjø, innsjø, våtmark).
- j) *ADK-1 kurs*: Kurs i praktisk utførelse av ledningsanlegg for vann og avløp, iht. NORVAR rapport nr. 124-2002.
- k) *Renseløsninger*: Fellesbegrep for installasjoner med formål å rense avløpsvann.
- l) *NS-EN-12566-3*: Europeisk norm: "Små avløpsanlegg for opptil 50 personekvivalenter (pe) – Del 3: Prefabrikkert og/eller montert på stedet".
- m) *Årssikker vannføring*: Vannføring som ved middeltemperatur over frysepunktet ikke tørker ut av naturlige årsaker oftere enn hvert tiende år i gjennomsnitt, jf. Vannressursloven §3c.
- n) *Kjørbar vei*: Vei som har tilfredsstillende snuplass eller gjennomkjøring og dessuten kurvatur, stigningsforhold, bredde og styrke for å tåle et kjøretøy av typen LL, jf. gjeldende veinorm for Sør-Rogaland
- o) *Etterpolering*: Med etterpolering i denne forskrift menes ekstra rensing etter hovedrensetrinn for å få stabilisert utslippskvaliteten og få redusert mengden smitteoffer i utslippsvannet.
- p) *Eiendom*: Tomt eller avgrenset område med samme gårds- og bruksnummer, ofte med en eller flere bygninger.

Del 2- Planlegging og søknad

§4 Samlet plan, fellesanlegg og tilknytning til offentlig avløp

I henhold til forurensningsloven § 11 skal forurensningsspørsmål om mulig løses for større områder under ett. Kommunen kan derfor kreve at det utarbeides en samlet plan for avløpsrensing i et naturlig avgrenset område i forbindelse med utslippssøknader. Kommunen bestemmer planavgrensning for området som bør utredes i forbindelse med felles avløpsløsning eller tilknytning til offentlig avløp. Kommunen kan også stille krav om samlet plan og fellesanlegg i områder hvor krav til fellesanlegg ikke er definert direkte på kart i denne forskriften.

Utslippstillatelse til avløpsanlegg for enkelthus- eller hytter vil ikke bli gitt dersom omsøkt tiltak ligger i et område hvor det er et eksisterende fellesanlegg, eller hvor kommunen stiller krav om fellesanlegg.

Utslippstillatelse vil ikke bli gitt dersom pålegg om tilknytning til offentlig avløpsnett kan gis med hjemmel i plan- og bygningsloven, eller at omsøkt tiltak ligger i område for offentlig avløp.

§5 Prosjektering og utførelse

Foretak som prosjekterer eller utfører avløpsanlegg omfattet av denne forskriften skal være godkjent i aktuelle godkjenningsområder og -klasser i henhold til plan- og bygningsloven. Dette gjelder både for søknad, prosjektering, utførelse og kontroll.

Den som utfører grunnundersøkelser eller prosjektering av jordrenseanlegg, eller utslippsanlegg med infiltrasjon i jord, skal i tillegg ha kompetanse i hydrogeologi, avløpsteknikk og jord som rensemedium. Anerkjente dimensjoneringskriterier for lukkede infiltrasjonsanlegg benyttes. Ved bruk av naturbaserte løsninger skal prosjekterende også utføre kontroll av utførelsen.

Ansvarlig utførende av naturbaserte løsninger skal ha dokumentert kompetanse i bygging av jordrenseanlegg, minimum kompetanse tilsvarende ADK-1 sertifikat, eller dokumentert erfaring.

Det skal innhentes opplysninger om andre interesser som kan tenkes å bli berørt.

Avløpsanlegg skal plasseres slik at kummer som krever slamtømming med tømmebil ikke plasseres mer enn 30 meter fra kjørbar vei.

Dersom etablering av anlegg på annens grunn må det foreligge tinglyst erklæring som sikrer rettighet til å ha avløpsanlegget, eller deler av avløpsanlegget, på den aktuelle eiendommen.

§6 Dokumentasjon

Minirensanlegg skal ha dokumentasjon som tilfredsstillende NS-EN-12566-3 eller tilsvarende standard for rensegrad, slamproduksjon og gjennomsnittlig lufttemperatur. Øvrige rensanlegg skal ha dokumentasjon på at anerkjent dimensjonering og utforming er benyttet.

Renseanlegg med naturlig infiltrasjon i grunnen skal i tillegg ha dokumentasjon på at anleggets størrelse og plassering er tilpasset de aktuelle vannmengdene og grunnforholdene på stedet. Dokumentasjonen skal omfatte grunnundersøkelse og inneholde informasjon om hydraulisk kapasitet, infiltrasjonskapasitet, løsmassenes egenskaper som rensemedium og risiko for forurensning. Løsmassenes egenskaper som rensemedium kan unnlates fra dokumentasjonen dersom rensanlegget kun renser gråvann.

Dokumentasjonen skal utføres av nøytrale fagkyndige. Prøver skal analyseres av laboratorier som er akkreditert for de aktuelle analysene. Analysemetoder nevnt i vedlegg 2 punkt 2.2 til kapittel 11 i forurensningsforskriften skal benyttes. Alternativt kan analysemetoder med dokumentert høy korrelasjon med analysemetodene i vedlegg 2 punkt 2.2 til kapittel 11 i forurensningsforskriften benyttes.

Del 3 – Rensekrav, tekniske løsninger og utslippskrav

§7 Rensekrav og soneinndeling

Anleggene skal oppfylle minimumskrav til utslipp gitt i Tabell 1.

Tabell 1. Soner og krav til utslipp.

Soner	Type område	Rensekrav for utslipp av alt avløpsvann	Krav til gråvannsutslipp
Sone 1	Normalt/følsomt område. Utslipp til terreng eller vassdrag/ferskvann.	Renset avløpsvann skal minst etterkomme maksimum 1 mg/l Tot P og 20 mg/l BOF ₅ ved utslipp.	Gråvann skal gjennomgå rensing i velegnede stedeagne løsmasser eller gråvannsrenseanlegg med tilsvarende renseseffekt.
Sone 2	Følsomt område. Utslipp til terreng eller vassdrag. Gjelder vannforekomster med brukerinteresser.	Renset avløpsvann skal minst etterkomme maksimum 1 mg/l Tot P, 20 mg/l BOF ₅ og 1000 stk TKB/100 ml ved utslipp.	Gråvann skal gjennomgå rensing i velegnede stedeagne løsmasser eller gråvannsrenseanlegg med tilsvarende renseseffekt, samt eventuell etterpolering.
Sone 3	Mindre følsomt område. Utslipp til sjø.	Renset avløpsvann skal minst etterkomme maksimum 180 mg SS/l ved utslipp.	Gråvann skal minst gjennomgå slamavskilling.
Sone 4	Følsomt område. Utslipp til sjø.	Renset avløpsvann skal minst etterkomme maksimum 1 mg/l Tot P og 20 mg/l BOF ₅ ved utslipp.	Gråvann skal minst gjennomgå slamavskilling.
Sone 5	Fellesanlegg/Offentlig anlegg	Mindre separatutslipp ikke tillatt.	
Sone 6	Forbudssoner verneområder	Nye utslipp ikke tillatt. Særskilte krav til løsninger for eksisterende utslipp.	
Sone 7	Forbudssoner drikkevann	Mindre utslipp ikke tillatt eller særskilte krav til løsninger.	

Utslipp fra avløpsanlegg skal oppfylle utslippskonsentrasjoner og/eller krav til løsning og anerkjent prosjektering/dimensjonering.

§8 Spesielle krav til løsninger

I sone 1 og 2 i Stavanger kommune skal hovedrenseløsning være godkjent biologisk/kjemisk minirensesanlegg.

Minirensesanlegg skal være godkjent av norsk godkjenningsorgan. Minirensesanlegg kan godkjennes for hytter når de er godkjent av et norsk godkjenningsorgan i henhold til anerkjente testkriterier.

Alle rensesanlegg, bortsett fra infiltrasjonsanlegg, skal ha en godt tilrettelagt mulighet for prøvetaking på utløp. Det må monteres prøvetakingskum dersom det ikke er et egnet sted for uttak av utløpsprøver i rensesanlegget.

I infiltrasjonsanlegg for rensing av alt avløpsvann skal avløpsvannet fordeles under trykk. Det skal monteres peilerør i enden av grøftene.

Prefabrikkerte gråvannsrensanlegg skal ha gjennomgått testing av objektivt testorgan i henhold til anbefalte testkriterier fra fagmiljø på mindre renseløsninger.

§9 Tett tank løsninger

I sone 1 og 2 kan tett tank for svartvann godkjennes for hytter, i kombinasjon med godkjent renseløsning for gråvann, dersom annen renseløsning ikke er mulig.

Det er ikke tillatt med tett tank for alt avløpsvann bortsett fra i særlige tilfeller i sone 5 og 6, dersom det ikke er mulig med andre løsninger.

Det er ikke tillatt med tett tank anlegg for boliger, bortsett fra tett tank for svartvann i særlige tilfeller for å skjerme andre brukerinteresser.

Det skal være alarm for høy vannstand i tette tanker. Det skal være kjørbart adgang til den tette tanken hele året. Tankvolum skal være minimum 6m³. Tette tanker skal dimensjoneres slik at det er tømning 1 gang per år. Tette tanker skal være utformet slik at det er mulig å gjennomføre tetthetsprøving i forbindelse med slamtømming.

§10 Toalettløsning for fritidsboliger

Toalettløsning for fritidsboliger som ikke skal ha, eller har mulighet for, vannklosett, skal være godkjent biologisk klosett (avløpsfritt) eller forbrenningstolett hvor alt toalettavløpet forbrennes. Det er ikke tillatt med utslipp av overskuddsvæske eller kildeseparert urin fra toalettløsninger, med mindre det er gitt utslippstillatelse til særskilt renseløsning for overskuddsvæsken eller urinen. Det er ikke tillatt å lede overskuddsvæske fra toalett eller kildeseparert urin til renseløsning for gråvann.

§11 Utslippssted

Utslippssted for avløpsvann fra slamavskiller til sjøresipient skal lokaliseres slik at

- a) utslipp til sjø lokaliseres minst 10 meter under laveste vannstand
- b) og minst 20 meter fra land.

Utslippssted for avløpsvann fra minirensesanlegg og gråvannsrensanlegg skal lokaliseres slik at

- i) utslipp til sjø og ferskvann lokaliseres minst 2 meter under laveste vannstand,
- ii) utslipp til elv/bekk kun forekommer til vassdrag med årssikker vannføring, eller til ledning for jordbruksdrenasje dersom den munner ut i resipient med årssikker vannføring og
- iii) utslipp til grunnen kun forekommer i stedegne løsmasser.

Utslippssted for avløpsvann fra renseanlegg skal for øvrig lokaliseres og utformes slik at virkningene av utslippet på resipienten og inngrep i naturen blir minst mulig, samt at konflikt med andre interesser unngås. Utslippssted som fraviker minimumskravene kan godkjennes i enkeltsaker etter vurdering av lokale forhold.

Del 4 – Drift og vedlikehold

§12 Lukt

Avløpsanlegget skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes på en slik måte at omgivelsene ikke utsettes for sjenerende lukt.

§13 Drift og vedlikehold

Renseanlegget skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes slik at det har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet der de ligger. Ved utformingen av anlegget skal det tas hensyn til variasjoner i mengde sanitært avløpsvann i løpet av året.

Prefabrikkerte renseanlegg og biologiske filtre, og andre renseløsninger som inkluderer mekaniske komponenter som krever periodisk ettersyn og vedlikehold, skal ha serviceavtale med renseanleggleverandør eller annen fagkyndig virksomhet. Som en del av serviceavtalen skal anleggene minst ha ett servicebesøk årlig av leverandør eller annen fagkyndig virksomhet.

Minirensesanlegg skal drives og vedlikeholdes i henhold til skriftlig drifts- og vedlikeholdsavtale, jf. vedlegg 2 punkt 2.3 til kapittel 11 i forurensningsforskriften.

Service-/vedlikeholdsforetak plikter å sende årsrapport for anlegg med service- og vedlikeholdsavtale til kommunen. Anleggseier skal ha kopi av servicereport ved utført service. På anmodning fra kommunen plikter også service-/vedlikeholdsforetak å fremlegge kopi av servicereport til kommunen.

§14 Prøvetaking

På servicebesøk skal det minst en gang per år tas en representativ utløpsprøve for å dokumentere at renskrav overholdes.

Det skal analyseres for parametere det er stilt krav til i denne forskriften eller i utslippstillatelsen. Analysemetoder nevnt i forurensningsforskriftens kapittel 11, vedlegg 2 skal benyttes.

Prøvetaking, oppbevaring og konservering av avløpsprøver skal utføres i henhold til gjeldende veiledere for prøvetaking av avløpsvann.

Alle prøver skal analyseres av laboratorier som er akkreditert for de aktuelle analysene. Det skal analyseres for parametere det er stilt krav til i denne forskriften eller i utslippstillatelsen. Analysemetoder nevnt i forurensningsforskriftens kapittel 11, vedlegg 2 skal benyttes.

All pålagt prøvetaking skal utføres av fagkyndig virksomhet og bekostes av eier.

§15 Eierskap

Felles private avløpsanlegg skal organiseres som andelslag/sameie eid av brukerne. Også ved utvidelse av eksisterende fellesanlegg kan kommunen kreve at anlegget organiseres som andelslag.

En eventuell overtakelse av et felles privat avløpsanlegg til kommunal drift og vedlikehold må avklares med kommunen i forkant av utslippsbehandlingen.

§16 Slamtømming

Ved installering av slamavskillere, tette tanker eller andre renseanlegg som krever tømming, stilles det krav om at anlegget er tilgjengelig for tømming fra kjørbar vei.

Slamavskillere tilknyttet helårsbolig eller fritidsbolig skal tømmes helt for slam etter behov, ikke sjeldnere enn henholdsvis hvert andre og fjerde år.

Det er ikke tillatt å slippe ut avløpsslam eller ristgods i en vannforekomst, verken ved dumping fra skip, utslipp fra rørledninger eller på noen annen måte.

Avløpsanleggene skal i hovedsak tømmes via kommunal tømmeordning og etter retningslinjer fra leverandørene.

Kommunen kan gi tillatelse til tømming med båt fra sjø i utslippstillatelser, på betingelse at det blir inngått en bindende privat tømmeavtale med godkjent firma.

Kommunen kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra kravet om standard på kjørbarvei dersom det er mulig å få tilgang til tanken med spesielt utstyr via kommunal tømmeordning, eller at kommunen gir tillatelse til privat tømmeavtale med slik tilkomst.

§17 Tilsyn og kontroll

Kommunen er forurensningsmyndighet og fører tilsyn og kontroll med at bestemmelsene og vedtak fattet i medhold av forurensningsforskriften kapittel 12 følges.

Forurensningsmyndigheten har rett til og plikter å utføre tilsyn med avløpsanleggene. Tilsynet kan gjerne være risikobasert og vil også kunne omfatte kontroll av anleggenes ytelse samt kontroll av kvalitet på utført service og vedlikehold.

Kommunen kan etter en tids drift, eller ved mistanke om forurensning, be anleggseier sende inn analyser som viser effekten av anlegget (analyse av fosfor, BOF₅ og TKB).

Kommunen har sanksjonsmulighet dersom anleggets ytelse ikke er tilfredsstillende, samt om service/vedlikehold er mangelfull, jfr. Forurensningsloven jf. §§ 80 jf. 24, 3-ledd.

Del 5 – Sluttbestemmelser

§18 Eldre utslipp

Tillatelser til utslipp av sanitært avløpsvann gitt i henhold til forurensningsloven og tilhørende forskrifter før 1. januar 2021 er fremdeles gjeldende.

Utslipp etablert før 1. januar 2007, og som det på tidspunktet for etablering ikke var nødvendig med tillatelse etter den tids regelverk, er ulovlige fra 1. januar 2027, jf. § 12-16 i forurensningsforskriften.

§19 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra vedtaksdato.

Fra samme tid oppheves forskrift 17. desember 2009 nr. 1787 om utslipp fra mindre avløpsanlegg for kommunene i Jærregionen, Gjesdal, Time, Sola, Klepp, Sandnes, Stavanger, Hå og Randaberg kommuner.